

In november 2014 werd ons land opgeschrikt door berichten over vogelgriep (aviaire influenza, AI), ditmaal de hoogpathogene vorm H5N8 (oftewel HPAI H5N8). Hoewel het op het moment van schrijven (begin december) nog te vroeg is om slotconclusies te trekken - er lopen immers nog verschillende onderzoeken - kan al wel een beeld worden geschetst van de gebeurtenissen die zo velen de afgelopen weken bezighielden.

Op 6 november werd bekend dat een AI-uitbraak was vastgesteld op een kalkoenenbedrijf bij Heinrichswalde, Mecklenburg-Vorpommern, in het noordoosten van Duitsland. Het bleek te gaan om HPAI H5N8; een type dat in 2010-14 al groot in het nieuws kwam in Oost-Azië, waar het in zowel pluimvee als wilde vogels werd aangetroffen. In Nederland deed deze uitbraak nog niet veel stof opwaaien, maar dat veranderde in één klap toen op 15 november vogelgriep werd vastgesteld op een kippenbedrijf bij Hekendorp, Utrecht. Ook hier ging het om HPAI H5N8. Een dag later kondigde de overheid strenge maatregelen af om verspreiding van het virus te voorkomen. Dit betekende onder meer dat gedurende 72 uur het transport van pluimvee en producten in het gehele land werd stilgelegd (een zogenaamde standstill). Ook waren onder meer de jacht en het vangen van wilde vogels (bijvoorbeeld voor ringonderzoek) tijdelijk verboden. In een zone van 10 km rond het besmette bedrijf zouden deze, en aanvullende maatregelen, zelfs gedurende 30 dagen van kracht blijven.

Rond dezelfde tijd werd ook bekend dat een eendenbedrijf bij Nafferton, East-Yorkshire nabij de Engelse oostkust, besmet was geraakt. En alsof dat nog niet genoeg was, werd ongeveer gelijktijdig aan de andere kant van de wereld eveneens een HPAI H5N8-virus gevonden, ditmaal in uitwerpselen van Kleine Zwanen die op 3 november werden verzameld in Japan.

Onderzoek op Nederlandse pluimveebedrijven bracht in de daaropvolgende uren geen nieuwe AI-uitbraken aan het licht en bij het verstrijken van de standstill kon men voorzichtig aan beginnen te hopen dat het hierbij zou blijven. Maar dat was van korte duur, want tot het einde van de maand volgden er AI-uitbraken in bedrijven bij Ter Aar, Zuid-Holland, Kamperveen, Overijssel (twee bedrijven) en Zoeterwoude, Zuid-Holland. Steeds ging het om HPAI H5N8. De schokgolf die dit teweegbracht deed denken aan eerdere grote vogelgriep-uitbraken. Ondertussen werd het virus ook aangetroffen in een geschoten Wintertaling in Noordoost-Duitsland, in uitwerpselen van Smienten bij Kamerik, Utrecht, en

opnieuw in uitwerpselen van een wilde eendachtige in Japan.

Omdat de H5N8-virussen die recent in Japan zijn gevonden nauw verwant blijken te zijn aan die uit de pluimveebedrijven in Duitsland, Engeland en Nederland, wordt er hard gezocht naar een mogelijk gemeenschappelijke bron. De rol die trekvogels kunnen spelen bij de verspreiding van vogelgriep wordt daarbij druk bediscussieerd en het laatste woord is daarover nog niet gezegd. Omdat er geen flyway van Oost-Azië naar West-Europa loopt, gaan de genoemde scenario's uit van de aanwezigheid van H5N8 in wilde vogels al verder westelijk in Azië gedurende het afgelopen broedseizoen, of van een soort 'estafetteloop'. Uiteraard worden ook andere mogelijkheden van verspreiding bestudeerd, zoals het transport van pluimvee(producten); sommigen wijzen erop dat de talrijkste 'trekvoegel' op aarde de kip is.

Vooralsnog is het onduidelijk hoe het HPAI H5N8-virus doordrong tot de gesloten pluimveestallen. Zoals eerder aangegeven, lopen er momenteel nog verschillende onderzoeken, bijvoorbeeld naar de verwantschap van de gevonden virussen en naar de contacten tussen bedrijven. Ook de bemonstering van wilde vogels is recent opgeschroefd. Tezamen zullen deze onderzoeken hopelijk antwoord gaan geven op veel van de vragen die nu leven en laten we ons tot die tijd gewoon beperken tot de feiten. Er wordt al genoeg gespeculeerd. Wordt vervolgd...

● Roy Slaterus

Het zit er weer op, de Landelijke Dag. We willen alle bezoekers bedanken voor hun komst: dankzij u kijken we terug op een gezellige, leerzame en druk bezochte dag in de Reehorst. De volle lezingenzalen en vele ontmoetingen bij de stands maakten ook deze 37ste editie tot een geslaagde dag.

Dank ook aan alle mensen die een vrijwillige bijdrage hebben gedaan. De Landelijke Dag is gratis toegankelijk, omdat we dit zien als een blijk van waardering voor de inzet van alle waarnemers gedurende het jaar. Maar met de organisatie van de dag zijn aardig wat kosten gemoeid: zaalhuur, stands, promotie, noem maar op. Naast de bijdragen van onze sponsoren, standhouders en partners is financiële steun daarom welkom. Met z'n allen hebben jullie 1500 euro bijgedragen. Geweldig!

Alsnog een donatie doen? Dan kan dat via